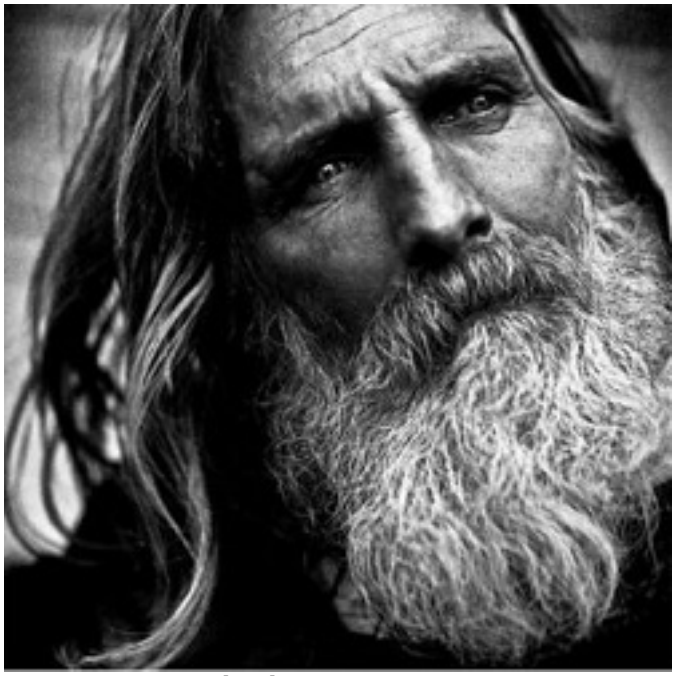

Του π. Ηρακλή Φίλιου*

Αν και οι Πατέρες στα συγγράμματα τους ξεκα-θάρισαν με σαφήνεια κά-ποια πράγματα, εντούτοις, στη σύγχρονη εποχή επι-κρατεί μία ακαταστασία ως προς ορισμένα θέματα. ...

Κι αυτή, είναι ακαταστασία κοσμική, προέρχεται από τον κόσμο, από τον εκκλησιαστικό κόσμο. Το θέμα που μας αφορά είναι η σωτηρία του ανθρώ που. Υπάρχουν σειρήνες που αποπροσανατολίζουν τον άνθρωπο. Ενίοτε, τον φοβίζουν, τον τρομοκρατούν. Αλλά μας ενδιαφέρει η αλήθεια των πραγμάτων. Επιλέγουμε δε, ως εκ τούτου, να μείνουμε πιστοί στον χαρισματικό πατερικό λόγο και όχι σε φωνές γεροντισμού και σε αλάνθαστες φωνές εκκλησιαστικώ ν προσώ πων, που περιγράφουν τη σωτηρία ως «απαγορευμένο καρπό», αφού για να αποκτηθεί, όπως περιγράφεται από τους ίδιους, χρειάζεται στην ουσία ο άνθρωπος από πιστός χριστιανός να καταστεί ανέραστο άτομο.
Πριν από λίγες μέρες ο Χριστός ήρθε και πάλι με διάκριση και υπενθύμισε στον άνθρωπο το δρόμο της σωτηρίας. Κι ενώ κάποιος θα περίμενε ο Χριστός να ζητάει πολλά και δύσκολα, ακατόρθωτα και ανεκπλήρωτα, εντούτοις, η έκπληξη του Χριστού δίνει αληθινή ελπίδα στις ανθρώ πινες υπάρξεις. Ο Χριστός ξεκαθαρίζει τα πράγματα για μία ακόμη φορά και δεν αφήνει κανένα περιθώ ριο για παρερμηνείες. Ο λόγος Του σαφής, πάντοτε κρυστάλλινος, κι όποιος δεν θέλει να τον πιστέψει, τουλάχιστον, ας μην δημιουργεί τύψεις και φοβίες στους ανθρώ πους.

Ο Χριστός, λοιπόν, σύμφωνα με την ευαγγελική περικοπή της Κυριακής των Απόκρεω (Ματθ. 25, 31 - 46), βοηθάει τον άνθρωπο να καταλάβει ποιος είναι εκείνος ο δρόμος που οδηγεί στον Θεό, στη σωτηρία της ανθρώ πινης ύπαρξης. Είναι ο άλλος. Αυτός ο άλλος, που μπορεί να είναι ο εχθρός μου, ένας αδιάφορος προς εμένα, ένας τελείως άγνωστος και ξένος προς εμένα, αυτός είναι το κλειδί μου για τον παράδεισο. Δεν υπάρχει άλλος δρόμος σωτηρίας εκτός του άλλου. Κάθε άλλος δρόμος είναι ουτοπία. Ο άλλος που με έχει ανάγκη όταν βρίσκεται στη φυλακή, όταν δεν έχει ρούχα να ντυθεί, όταν δεν έχει να φάει, όταν δεν βρίσκει χώ ρο να φιλοξενηθεί, αυτός ο άλλος είναι ο παράδεισος μου.

Βέβαια, θα πει κάποιος, πως τα ίδια λέει ο κομμουνισμός, άλλα φιλοσοφικά συστήματα, το ρεύμα του διαφωτισμού. Και είναι αλήθεια. Και τα παραπάνω συστήματα έχουν αρχές και μιλούν για αξίες στις διακηρύξεις τους. Με μία σημαντική, την πλέον καθοριστική, διαφορά. Τα παραπάνω εξυμνούν την αρετή του ανθρωπισμού, της αλληλεγγύης, της ισότητας, στα πλαίσια ενός κοινωνικού ανθρωπισμού. Κι εκεί σταματάνε, στην κατάκτηση της αρετής. Ο άλλος, με άλλα λόγια, αποκτά ενδιαφέρον όταν η αρετή κατακτηθεί. Για το ευαγγέλιο, συμβαίνει κάτι ανατρεπτικό. Ο άλλος είναι ο Χριστός! Δεν εξαντλείται η φυσική παρουσία του άλλου στα πλαίσια μιας αξιακής αντίληψης και ενσωμάτωσης, αλλά κάθε αρετή, κάθε πρόσωπο, υποστασιοποιείται στο πρόσωπο του Χριστού. Η αγάπη για τη θεολογία της ορθόδοξης Ανατολής έχει σημασία μόνο όταν υποστασιοποιείται στο πρόσωπο του Χριστού. Γι' αυτό και ο Μάξιμος Ομολογητής, τονίζει πως η αρετή δεν εξαντλείται στην κατάκτηση της, αλλά στο γεγονός ότι πίσω από την αρετή βρίσκεται το πρόσωπο του Χριστού.

Αυτόν τον άλλον, όμως, δεν τον υποψιάστηκε μόνο η πατερική σκέψη. Ακόμη και η φιλοσοφική στέκεται υποψιασμένη στο θέμα αυτό. Ο Levinas σημειώ νει πως «δεν μπορεί να υπάρξει "γνώ ση" του Θεού αποχωρισμένη από τις σχέσεις με τους ανθρώ πους». Και συνεχίζει: «Ο Άλλος είναι ο ακριβής εκείνος τόπος της μεταφυσικής αλήθειας, και είναι απαραίτητος στη σχέση μου με τον Θεό». Να που η σχέση μου με τον Θεό εξαρτάται από τη σχέση μου με τον άλλον.

Για τον ορθόδοξο ανθρωπισμό η σχέση μου με τον Χριστό περνάει μέσα από τη σχέση μου με τον άλλον. Και το αντίστροφο. Η σχέση μου με τον άλλον περνάει μέσα από τη σχέση μου με τον Χριστό. Δεν μπορεί ο χριστιανός να ισχυρίζεται πως αγαπάει τον Χριστό και να μισεί τον γείτονα, τον συγγενή του, τον άλλον. Δεν μπορεί ο χριστιανός να μην απουσιάζει από καμία κατανυκτική ακολουθία, με τα χείλη του να υμνεί τον Θεό και από την άλλη με τα χείλη του να δαγκώ νει με κακότητα και εμπάθεια τον άλλον. Δεν μπορεί ο χριστιανός να απέχει από τις τροφές που έχει ορίσει η Εκκλησία μας την περίοδο της Μ. Τεσσαρακοστής, να μην τρώ ει ακόμη και λάδι για πιο εντατική νηστεία, και από την άλλη να διαβάλλει τον συνάνθρωπο του, να τον εχθρεύεται, να τον κακολογεί, επειδή έχει επιλέξει ο ίδιος να ερωτοτροπεί με την κακότητα και εμπάθεια. Δεν μπορεί ο χριστιανός, να εκπροσωπεί ακόμη και τους ανθρώ πους στον Θεό και να είναι κληρικός και από την άλλη να κακολογεί στον Επίσκοπο έναν άλλον και να τον διαβάλλει, προκειμένου να γίνει αρεστός στον Επίσκοπο του. Αυτά είναι αίσχη. Κι αυτός δεν είναι χριστιανός. Δεν μπορεί ο χριστιανός, ακόμη κι αν είναι μοναχός, κι έχει χτίσει γύρω από το πρόσωπο του ένα κλίμα ευσεβοφάνειας και προβλητικότητας, να σέβεται με λόγια τον Επίσκοπο του, αλλά υποκριτικά και με δολιότητα να του

επιτίθεται και να δημιουργεί προβλήματα. Όλα αυτά είναι υποκρισία, ευσεβισμός, άκρατος ηθικισμός, μία σοβαρή εκδήλωση ενός ψυχοπαθούς εαυτού που πάσχει από Χριστό και νοσεί.
Τα πράγματα είναι απλά. Ο Χριστός κατά την τελική Κρίση δεν θα έρθει ως δυνάστης, ως τιμωρός, αλλά θα αποδώ σει στον καθένα ό,τι ο καθένας επέλεξε να θερίσει. Στην πραγματικότητα εμείς δημιουργούμε κι επιλέγουμε την κόλαση μας, τον παράδεισο μας. Εμείς επιλέγουμε προς τα πού θα κινηθούμε. Δεν μας τοποθετεί ο Θεός. Και είναι απλά τα πράγματα και για έναν ακόμη λόγο. Ο Χριστός δεν ζήτησε εξαντλητικές νηστείες, ακατάπαυστες μετάνοιες, μακροσκελείς προσευχές, μακρυά μαλλιά και μακρυά γέννια για να σωθεί ο άνθρωπος. Ζήτησε καθαρή καρδιά. Ο Χριστός θέλει τον χριστιανό μάγκα, αλήτη, ανέμελο και ειλικρινή εραστή του προσώ που Του. Ζήτησε αγάπη προς τον συνάνθρωπο, γιατί ο συνάνθρωπος είναι ο Χριστός, Αυτός ο ξένος και αλήτης, όπως θα πει ο Ιωάννης Χρυσόστομος. Αρκετά φοβίσαμε τους ανθρώ πους, τους χριστιανούς. Αρκετά τους διώ ξαμε από τους ναούς, οι οποίοι θυμίζουν μαυσωλεία στις μέρες μας. Αρκετά τους γεμίσαμε με φοβίες, ενοχές, τύψεις. Πώ ς να αγαπήσουν τον Χριστό όταν τους δείχνουμε την κόλαση; Αρκετά συντρίψαμε και τις τελευταίες ελπίδες των νέων στους οποίους κουνάμε το δάχτυλο για ηθική καθαρότητα, χωρίς να αγωνιούμε πρώ τα να τους γνωρίσουμε το πρόσωπο του εραστού Χριστού. Αρκετός χρόνος χάθηκε. Ο άνθρωπος, εκεί έξω θλίβεται, νιώ θει μόνος. Ο άνθρωπος αυτός είναι η σωτηρία μας.

***π. Ηρακλής Αθ. Φίλιος (Βαλκανιολόγος, Θεολόγος)**
Εφημέριος Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Διάβας Καλαμπάκας